

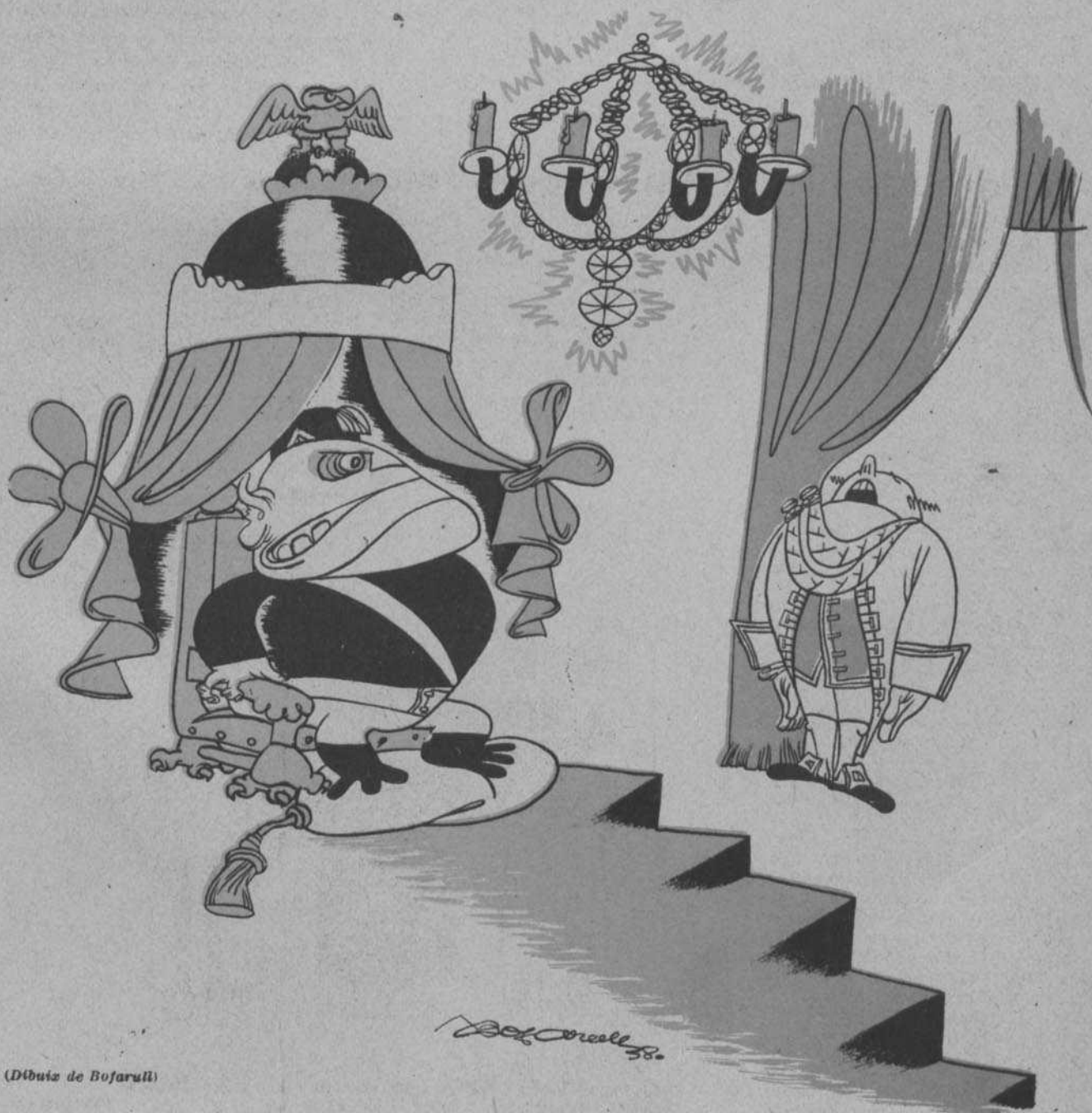
L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

REDACCIÓ: ARAGO, 290
TELÈFON 23994

ADMINISTRACIÓ: AVINGUDA 14 D'ABRIL, 53B
TELÈFON 19937

CINQUANTA CÈNTIMS

(Dibuix de Bofarull)

—Qui hi ha?
—El missatge de Roosevelt i el viatge de Daladier.
—Malviatge!... Digues-les que m'he mort.

— Mussolini treurà 10.000 voluntaris més.
— D'on?
— D'Itàlia.

(Dibuix d'Alloza)

A. F. Formigginì, un italià que reia

Itàlia, cal tenir-ho en compte, no és pas el feixisme; és, simplement, un país que pateix aquesta malaltia i n'està empestant el món. Per això, els italians són de plànyer, i més encara els que moren de la malaltia per no propagar-la.

Ara n'ha mort a Mòdena un editor, Formigginì, el més important d'Itàlia. N'ha mort tirant-se daltabaix de la torre de la Ghirlandina.

A. F. Formigginì va pensar que calia frapar el poble amb un gest que el traqués de la resignació de setze anys de dictadura, i un matí va pujar les escales i va saltar des de la torre de les campanes de la casa de la ciutat. Va ésser la seva protesta contra la darrera gran traïció italiana, puix era jueu.

Una hora abans de la seva mort contestava Formigginì a un amic que li demanava una entrevista:

— Aquest matí no puc perquè heig d'anar a veure una personalitat molt, però molt elevada. A la butxaca de l'americana li trobaren 30.000 tires destinades als pobres de la ciutat.

La policia va detenir la vidua i li privà de veure els seus més pròxims parents i el partit feixista expulsà dos dels seus membres que ploraven el mort.

Els seus amics varen rebre la participació preparada per ell mateix, que va escriure amb la seva pròpia mà les adreces en els sobres, i deia:

«A. F. Formigginì, mestre editor, abandona aquesta terra, deixant l'immortal record d'un esperit lliure profundament italià, enterament consagrat a la cultura nacional.»

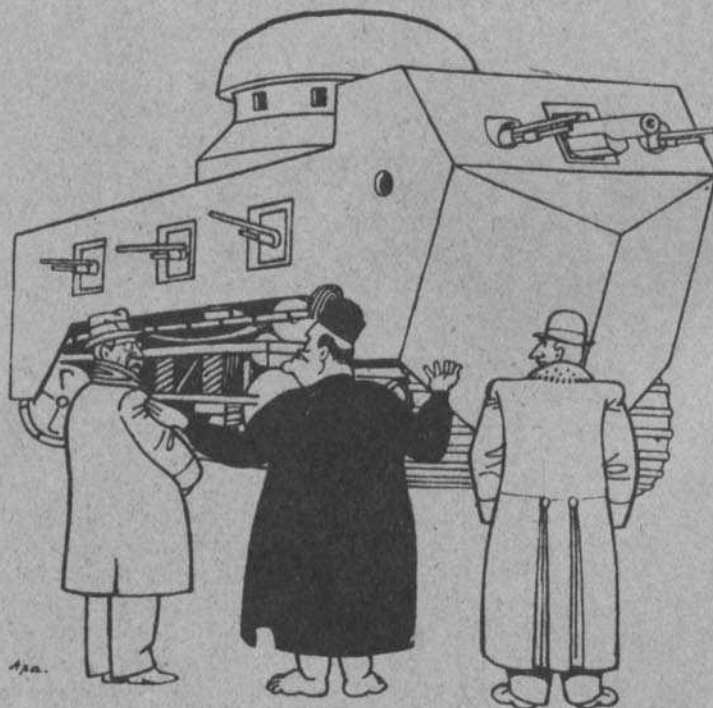
Però a què ve que nosaltres ens n'ocupem en aquest lloc? Entre les seves nombroses edicions hi havia «I classici del rìre», els clàssics de la rialla, col·lecció elegant, d'una gran noblesa de presentació com totes les seves edicions, d'obres humorístiques en vers i prosa, d'autors de tots els temps i països.

I a Roma, en una casa de la seva propietat, hi havia instal·lat, a costa de grans despeses, la «Casa del ridere», una mena de galeria d'obres humorístiques antigues i moder-

nes, amb fragments de l'antiquitat clàssica, obres inèdites, exemplars rars i preciosos, dibuixos, pintures, etc., que destinava a alguna institució cultural.

Però a Itàlia no s'hi pot riure i Formigginì, comprenent-ho per fi, ha triat voluntàriament el camí que el règim va fer prendre a Matteotti l'any 1924.

Tindrà la reacció provocada, una repercussió semblant, però amb més èxit?

— Què me'n diuen d'aquests toncs que tenim per atacar França?
— Que només hi trobo a faltar la marxa enrera.

(Dibuix d'Apa)

Sants Innocents periodístics

enguany, la diada d'Innocents ha passat del tot desapercebuda. Temps enrera era una mena d'esdeveniment ciutadà. Els vallets de bon matí ja penjaven la llufa a l'esquena dels ciutadans respectables. Els diaris rendien culte a la tradició publicant alguna notícia inversemblant i els teatres acostumaven a donar les famoses innocentades, consistents en representacions teatrals fadades a la improvisació i a la broma.

De tots aquests costums, només n'ha perdurat un: el de les innocentades de la premsa.

Llegiu, sinó, uns quants títols espigolats en els diaris barcelonins del dia 8 de desembre.

«El Partit Socialista francès es pronuncia per una acció enèrgica davant els totalitaris.»

«Ja és hora que el Govern francès doni un curt termini per a la retirada dels italians.»

«Els EE. UU. exportaven ferro als països agressors.»

«¿Comença a veure-hi clar el primer ministre britànic?»

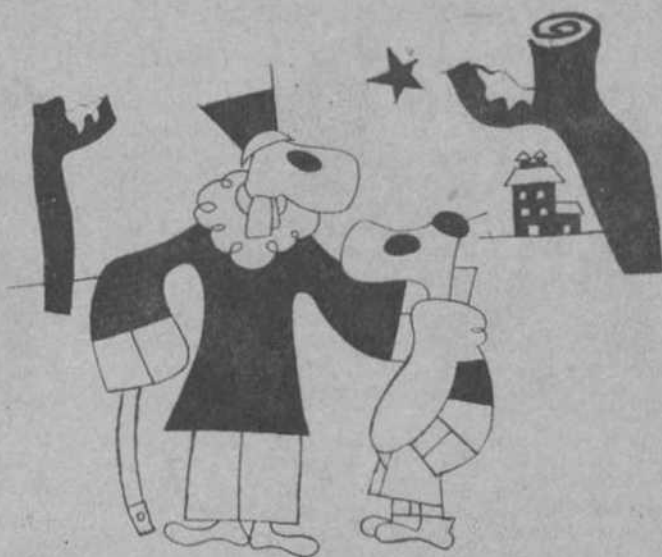
«Propera anul·lació del Concordat amb el Govern alemany.»

Etcètera, etc.

I un anunci:

«niseria XX. Camises, corbates, pijames, pan' ons, pescadores, caçadores, mitges, etc. PREUS MINIMS.»

Sants Innocents!

—I a tu, què t'han deixat els Reis?
—A mi? M'han deixat orfe!

(Dibuix de Guasp)

EDITORIAL

TOTS ELS CAMINS VAN A ROMA...

El nostre bon amic i mai prou llorejat poeta del poble Josep Maria de Sagarra, diu en el seu famós poema de Nadal:

Tots els camins van a
[Roma,
però no van a Betlem...

No cal dir que aquesta meravella de Nadal no és pas cap poema d'aquest Nadal, sinó de Nadals passats. Això ens fa pensar amb recança que Déu sap on deu ésser ara aquell mestre en gai saber que un temps fou poeta de Catalunya, després poeta d'Honolulu i ara potser és de la poesia secreta, a jutjar per les poquíssimes coses que d'ell sabem els catalans que encara podem dir allò que deien

els Tudurins abans de guillar:

—Quan més endins, més catalins.

Però, a propòsit de Tudurins:

Quan aquestes ratlles veuran la llum del carrer potser estarà a punt d'amar a Roma mister Chamberlain o potser que també podria ésser estarà a punt de no anar-hi.

Les coses de política internacional, després d'aquella ensarconada de Munic, són tan variables, tan poc estables i tan desequilibrades, que hom ja no pot preveure el que passarà d'un dia per l'altre, o més ben dit, hom no pot preveure allò que no passarà, puix el que passarà prou que ho avisen cada dia i amb un torn

rigorosament reivindicador, els dos dobles de Munic, o sigui, aquells dos dels quatre de Munic que tots dos sols valen per tots quatre?

Entesos?

Potser no està prou clar del tot, però en matèria de dret internacional i de política exterior no voldreu pos que nosaltres siguem més clars que els fets mateixos que cada dia apareixen més consumats i més espessos.

El fet és que Chamberlain podrà anar o no anar a Roma, però per nosaltres és igual, ja que a penes es mou ja tremolem, puix que, com deia el poeta:

Tots els camins van a
[Roma,
però no van a Betlem.

Esquellots

LES SORPRESSES DELS PREMIS LITERARIS D'ENGUANY

Els premis literaris d'aquest any han estat un niu de sorpreses. Primer començà amb el Folguera, del jurat del qual formava part Clementina Arderiu, la qual, a darrera hora, se'n sortí, presentà la seva obra i s'endugué el premi; després el cas dels dos inèdits del Crexells i de l'Iglesias. En tercer lloc el del Maragall, desert, perquè el Dr. Serra Hunter, president del jurat, aconseguí convèncer als altres membres, després d'un discurs d'una hora sobre el que és un assaig i que no hi havia altres assaigs que els seus que, naturalment, no entraven en concurs, i finalment el premi de periodisme que no hi havia manera que els tres jurats, tres, es possessin d'acord sobre els tres principals concursants, de tal manera que algun postergat per endavant ja deia que allò era «El Petó (de Judes) davant l'Almirall», i s'endugué el premi Just Cabot, que no havia presentat els seus «Tres Articles»!

Tot això sense parlar de les intrigues i intriquetes entre els jurats, allò de ah, sí?, tu ets jurat de tal premi i has votat contra la meua obra? Ja veuràs a tal altre premi al que tu tires i jo sóc jurat!

ANTIFEIXISME FEIXISTA

«La Publi» del dia de Nadal publicava un telegrama de Roma en el qual es reproduïen fragments d'una carta oberta publicada a la revista «Relazioni Internazionali» i dirigida a M. Bonnet, en la qual li retreia que hagués declarat que França no cedirà ni una polzada del seu territori, i acaba —en «La Publi»— dient:

«En adoptar una actitud negativa us col·loca, senyor Bonnet, i col·loca el vostre país contra la Història.»

Trobem que l'autor de la carta té tota la raó

SERVEI DE RECUPERACIÓ

Sembla que el Comissariat ha acordat molt santament fer una revisió restrictiva dels centenars de milers de periòdics i revistes militars, òrgans de diverses Divisions, Brigades, Batallons i Companyies que estan dilapidant el paper, la tinta i la paciència dels lectors.

Això és plausible per molts conceptes i més que per cap altre pel concepte global que de les publicacions orgàniques del nostre Exèrcit cal que tinguin els combatents els ciutadans de la reraguarda i tots els ciutadans del món que contempen l'heroisme i l'esperit de vitalitat d'un Exèrcit que com el nostre està defensant les llibertats de tot el món.

Nosaltres comprenem que algú quedarà desil·lusionat, però ens aconsola pensar que els que sobrevisquin a aquesta revisió, que cal que sigui severíssima, viuran millor i més satisfets.

També fóra interessant passar revista als que fan revistes i no fan altra cosa. Seria una veritable paràdola!

L'ACORD FRANCO-ALEMANY VIST D'ALEMANYA Estant

Després de la visita espectacular de Von Ribbentrop a París i la signatura de la declaració franco-alemanya, era de temer que el poble alemany es prengués massa seriósament les coses que, en definitiva, no són més que una manifestació de caràcter diplomàtic i tàctic. Per a evitar-ho, fou tramesa a tots els alts funcionaris, i especialment als Gauleiter o governadors de les províncies, una circular que deia en substància:

Acaba d'ésser signat un acord amb França. No demanem que vigileu que el poble no es lliuri a la il·lusió de la pau; comptem

Charlot—Em sembla que més aviat hauria d'ésser jo qui s'empipés!

(Dibuix de Goffé)

amb vos perquè totes les energies es mantinguin en tensió per tal que el Reich pugui fer front a totes les eventualitats possibles: conflicte que podria néixer dels esforços d'expansió alemanya a l'Est, conflicte que provocaria la necessitat per Alemanya de sostenir les reivindicacions italianes a l'Àfrica del Nord.»

Els medis obrers, que representen l'oposició sorda, però activa a la política d'aventures, no s'han pas deixat enganyar. L'endemà mateix de l'entrevista de París alguns consolatats francesos a Alemanya rebieren crides telefòniques anònimes en les quals s'insultava França, «associada als persecutadors del poble alemany» i reprotxant als diplomàtics francesos una política de ceguesa o de submissió.

ELS MINAIRES, MINEN

Es pot dir que el règim nacional-socialista està minat pels minaires. Aquesta èl·lite de la població obrera del Reich ha tornat a fer-se, en gran majoria, socialista o comunista i s'ha organitzat més o menys clandestinament per a la resistència i la propaganda, sovint amb la complicitat tàcita dels caps d'empresa i àdhuc d'alguns magnats de la indústria que ja no se senten amos de casa seva.

Hom recorda que els pelegrins de Munic foren fortament impressionats per l'accent de sinceritat de les ovacions que els acolliren, en les quals ells no volgueren veure més que l'expressió del desig de pau. Però l'estat d'esperit de les masses alemanyes no és pas pacífic de cara a l'interior. Un testimoni estranger, és a dir, de nacionalitat no alemanya, que es barrejà amb els soldats i els combats durant la mobilització del setembre darrer, va sentir freqüentment confidències com aquesta:

—Els canons ens serviran contra els nostres oficials. No combatrem pas per una més gran Alemanya!

(Dibuix d'Alloza)

ZONA INVASIDA

—Nosaltres fem la campanya de l'oli i el blat i ells s'emporten l'oli i el blat per fer la campanya.

«QUE SALGA EL TORO»

El general a l'altre barri

Sketch representat al cel

L'escena representa el despatx de Déu, al Cel. En una porta vidriada, al fons, s'hi llegeix la inscripció: «Private». Mobles americans, telèfon, etc.

En aixecar-se el teló, som a primeres hores del dia. Déu, segut darrera el buró, llegeix «La Vanguardia».

Entra un àngel.

ANGEL.—Es pot?

DEU.—Endavant.

ANGEL.—Sant Pere el vol veure.

DEU.—Que passi.

(L'àngel es retira. Al cap de breus instants, entra Sant Pere, que porta un gran clau, del qual penja, només, una petita clau anglesa.)

SANT PERE.—No molesto pas?

DEU (plegant el periòdic).—Estava donant una ullada al diari.

SANT PERE.—Des de quan llegiu «La Vanguardia»?

DEU.—Des que suprimiren la secció «Religiosas». Abans estava subscrit al «Co-

reio Català». Però, la «bona premsa» va arribar a ensopir-me. Però què et porta per aquí?

SANT PERE.—Simplement: que ha pujat de la terra un individu que vol entrar al cel de totes passades. Han estat inútils tots els meus esforços per a dissuadir-lo. L'home ha dit que volia enraonar amb vos. Està a la porteria esperant-se.

DEU.—Fes-lo entrar, i veurem què vol.

(Sant Pere desapareix. Déu arranja els objectes i els papers de damunt de la taula, fins que torna a entrar Sant Pere, acompanyat ara de Martínez Anido, que és l'individu que vol entrar de totes passades al cel.)

DEU.—Endavant.

SANT PERE.—Ací hi ha aquest senyor.

DEU (a Martínez Anido).—Què se t'ofereix?

ANIDO (per Sant Pere).—El porter em priva l'entrada al cel, i com que trobo injusta la mesura, vinc a veure-us a vos.

SANT PERE.—No l'he deixat entrar, una vegada he consultat el registre. En el registre he trobat...

ANIDO.—En els registres es troba sempre el que hom vol. Precisament sóc especialista en registres. (Fa una rialleta maquiavèlica que els altres no comprenen.)

DEU.—No interrompis, si us plau. Què deies, Pere?

SANT PERE.—Doncs que he cercat el seu nom al registre i he trobat que el Tribunal Suprem l'ha destinat a l'infern.

ANIDO.—Una injustícia! Jo us prometo...

DEU.—No enraonis fins que se t'interrogui (Pausa.) Com et dius?

ANIDO.—Severiano Martínez Anido.

DEU (a Sant Pere, indicant-li la llibreria del fons).—Porta'm l'eme!

(Sant Pere va al fons i treu un volum de la llibreria i el dona a Déu. Aquest el fulleja.)

Manye, Marquina, Martínez (Descorajat.) Cinquanta pàgines de Martínez! Qualsevol us troba...

ANIDO.—Molts Martínez, però pocs generals. Sóc el general Martínez Anido.

DEU.—Sou general, diu? (Torna a consultar el registre.) Un Martínez general... Ja us tinc. (Llegint.) «General Martínez Campos».

ANIDO.—No, no... Martínez Anido. A-ni-dol!

DEU.—Finalment! «Martínez Anido, Severiano. Ministre d'Ordre Públic del Govern de l'Espanya nacionalista. Ex-governador civil de Barcelona...»

ANIDO (satisfet).—Exacte. Aquest sóc jo.

DEU (ha continuat llegint, i al cap d'uns moments, diu).—Sí, sí... Doncs, mira: ho tens molt negre. Al final de la teva biografia hi ha una l.

ANIDO.—Què vol dir la l? A mi, a la terra, me la posaven al davant. Volia dir il·lustrat.

SANT PERE.—Doncs ací vol dir: Infern.

ANIDO.—No feu bromes!

DEU.—Res de bromes. La teva conducta terrenal t'ha fet mereixedor de l'infern.

ANIDO.—No pot ésser! Per força hi ha d'haver una confusió. Si jo sóc un home d'ordre!

DEU.—Ja ho és: d'ordre públic. Per això se't condemna.

ANIDO.—Si abans de morir, el nunci de Sa Santedat va assegurar-me...

DEU.—Explica-ho al Nunci. Ací al cel hem seguit fill per randa la teva actuació terrenal. No acostumem a equivocar-nos.

ANIDO.—Presentaré recurs.

alloza

—I si li concedís la bel·ligerància?

—Aviat nosaltres seriem bel·ligerants, també.

(Disputa d'Alloza)

SATISFACCIO

—Desitjaria saber què en fas, de les meves notes...
—Les col·leccio.

(Dibuix de Datzira)

DEU.—Perdràs el temps. Ací només fallem una vegada. No et crequis que fem el «burro».

ANIDO.—El intolerable que a un home d'ordre se'l tracti d'aquesta manera! Per això he defensat tants anys la religió? Per això portava tants capellans a l'enterrament?

DEU.—Que en vas d'errar de comptes! Tu no saps que al cel gairebé no n'hi entra cap de capellà?

ANIDO (esverat).—I ara!

DEU.—Tu a la terra cometes moltes barbaritats.

ANIDO.—Jo?

DEU.—Que no te'n recordes que quan eres governador, diguem-ne civil, de Barcelona?

ANIDO.—Vaig ésser el governador de les forces vives!

DEU.—Doncs aquestes forces vives, una vegada mortes, han fet cap totes a l'infern.

ANIDO.—Si jo vaig pacificar Barcelona!

DEU.—La pau dels cementiris, que deia no recordo quin personatge il·lustre.

SANT PERE (apuntant).—Miró i Trepal.

DEU.—I després, a Burgos, què has fet?

ANIDO.—Dos milions de fitxes d'enemics de la religió i de l'Església.

DEU.—Al cel no gastem altres fitxes que les del dòmino. I sembla que tu has perdut la partida.

(Al defora se sent una gran cridòria. Arriben perceptibles exclamacions de: «A fora!», «Que el trequin!», etc.).

DEU (a Sant Pere).—Què són aquests crits?

SANT PERE.—Ho vaig a veure, senyor. (Surt i torna entrar a l'acte.) És el poble celestial que s'insurrecciona. Hi ha una comissió que pretén parlar amb vos.

DEU.—Digals que passin, però en silenci.

(Sant Pere obre la porta i entren els comissionats. Tots porten ales i timó de direcció. N'hi ha alguns, més distingits, que són biplans.)

COMMISSIONAT 1.—Senyor, veníem per a pro testar...

ALTRES COMMISSIONATS (interrompent a crits).—Que el trequin! Que se'n vagi!

DEU (indignant).—Silenci! Ací no parla ni Déu! (Rectificant.) Bé, Déu sí que parla (Al Comissionat 1.) Què deies? De què protesteu?

COMMISSIONAT 1.—De la presència al cel d'aquest individu (Assenyala Martínez Anido.) O ell, o nosaltres. Si li permeteu l'entrada al cel, demà mateix tots els vostres súbdits, en massa, demanen la nacionalització a l'infern.

(De la Comissió en surten crits de «Bravo!», «Molt bé!», «Fora», etc.).

DEU.—Retireu-vos tranquils, i confieu en els vostres governants. Faré justícia.

SANT PERE.—Apa, nois, retireu-vos sense cridar. (La Comissió es retira.)

DEU (a l'Anido).—Ja ho has sentit, no?

ANIDO.—Quin fàstic! I tota aquesta «gripia» hi ha en el cel? Jo que em creia que només hi havia gent final!

DEU.—Que els coneixes, a aquests que han vingut?

ANIDO.—Naturalment! Obrers, catalanistes, republicans... Quin fàstic! Sembla estrany que els doneu audiència. Jo fos el vostre ministre d'Ordre Públic, ja els ho explicaria!

DEU.—En el meu reialme tothom té vot i veu.

ANIDO.—A vos us convidaria una dictadura. Per què no aprofiteu la meua experiència? Per què no feu entrar el cel en l'eix Roma-Berlin-Toquio-Salamanca?

DEU.—A casa meua faig el que em dona la gana! Pots anar a oferir els teus serveis al diable.

ANIDO.—Escolteu, i ací al cel no hi hauria pas un íntim amic meu que va morir fa alguns anys. Un tal Arlequí, també general...

DEU.—Arlequí? No em sona. Tu, Pere, mira el registre.

(Sant Pere consulta el volum A.)

SANT PERE.—(Llegint).—Arlequí, Arlequí... Ja tinc. També porta una I. És a l'infern.

ANIDO.—També a l'infern?

DEU.—Ja t'he donat prou audiència. Pots fer que abreuïssim. He de despatxar el correu celestial.

ANIDO.—No podria des d'ací parlar amb

l'infern? Voldria dir quatre paraules a aquest Arlequí.

DEU.—Pere, demana línia.

(Sant Pere va al telèfon i marca un número.)

SANT PERE.—Infern? Voldrieu avisar un tal Arlequí. Ar-le-qui. A d'Abissínia, r de Renània, l de Líbia, e d'Estònia, q de Grècia, u d'Ucraina i d'Història sense h.

(Passen uns segons.)

Arlequí? Sou vos? Un moment. (Cedeix l'auricular a Martínez Anido.)

ANIDO.—Éts tu? Sóc Severiano. Estic al cel... No t'ho creus? És que només hi estic de pas... Què dius?... Qui?... Ah! Amb Mola i Sanjurjo!... Bé... Digue'ls que ens veurem dintre poc... Adéu! (Penja l'aparell.)

DEU.—Què em deies?

ANIDO.—No. He dit adéu. M'acomiadava. L'amic Arlequí està realment a l'infern, en companyia de Mola i de Sanjurjo. Veig que a aquest no li ha servit de res ésser sant... jurjo.

DEU.—Doncs, apa: deixa'ns tranquils, abans no es torni a esvalotar el galliner.

ANIDO (molestat).—Us ben prometo que si mai torno a reencarnar-me no voldré ésser persona d'ordre. Per a veure'm tractat així!

DEU.—Prou comentaris!

ANIDO.—Ja me'n vaig, ja... Per on s'hi va a l'infern?

DEU.—Per Salamanca. (A Sant Pere.) Tu, fes-lo acompanyar pels arcàngels Sant Gabriel i Sant Miquel.

ANIDO (fa un bot).—No!

DEU.—Què et passa?

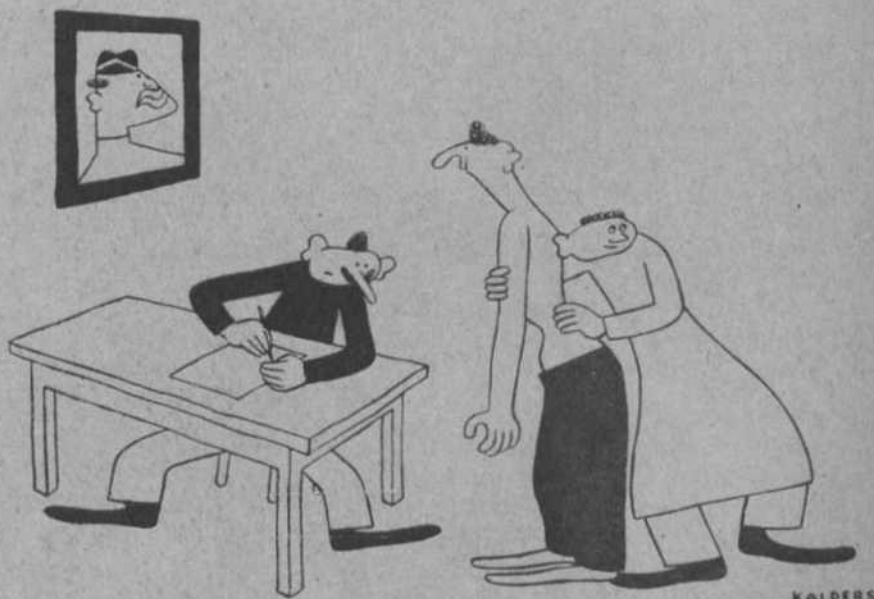
ANIDO.—Fer-me acompanyar per dos «polis»... Que us creieu que no sé el truc? Si en tota la meua vida no he fet altra cosa. Vós voleu que no arribi a l'infern.

DEU.—No t'entenc.

ANIDO.—Però que no ho sabeu que vaig inventar-la jo la llei de fugues?

(Déu s'arronça d'espatlles. Martínez Anido surt escapat pel fons i Sant Pere li va al darrere amb un flaviol sonant.)

TELO

KALPERS

(Dibuix de Kalders)

—Apunta: «Recanvis per a Espanya: Deu dits de mà, deu dits de peu, dos braços dues cames, un tronc, un cap i coll i accessoris corresponents...»

Davant l'anunci del pròxim film de Charlot el Bell Adolf desafia Charlie Chaplin a qui farà riure més

Berlín.—L'anunci que Charlie Chaplin havia decidit que el seu pròxim film es titularia «El Dictador» i estaria tot ell dedicat a glorificar el geni de Herr Hitler, ha produït sensació en aquesta capital. Hom considera en les esferes socials que aquesta intromissió d'un Estat en els afers d'un Gran Estat, i encara més si aquell Estat té la pretensió de protegir-se contra suposats tant com reals perills d'annexió per mitjà d'una doctrina que ni tan sols és la Doctrina Cristiana, sinó d'un tal senyor Monroe, molt conegut a casa seva, és intolerable.

Hom opina, en les esmentades esferes que cal fer alguna cosa per contestar adequadament aquest atac, i és per això que Herr Himmler ha estat cridat pel Führer i que Von Ribbentrop serà probablement enviat a Washington amb dues ampolles de xampany explosiu. Com es pot veure, els insults intolerables del ministre de l'Interior americà Jekes, passen a ésser ja tolerables davant d'una monstruositat semblant.

Com que és una qüestió que afecta molt personalment al Führer, aquest ha decidit ocupar-se'n en persona, i així ja és considerat ací com a una veritable exageració. El senyor Hitler ha decidit, de sobte, amb un d'aquells gestos tan seus, prendre les coses en mà i dirigir-se de tu a tu a Charlie Chaplin per fer-lo desistir dels seus criminals propòsits. Com a favor especial del capità Wiedemann, podem publicar avui, i en exclusiva, la correspondència creuada —creuada gamma-da— entre el Führer i Chaplin. La primera carta, com es pot suposar, fou escrita en dissabte, i diu així:

"Herr Charlot:

He llegit en els Meus diaris ka vostè volia fer una film amb Jo da diktador an una camp de concentració. Trobo ca és una insult contra el Meu persona. Aquesta guerra ka me fa Amerika a les ordres dal Papa und Stalin es una atemptat al Civilització i al Mein Kampf. La poble amerikà que oprimat per Roosevelt, ha de menjar mantega, un dia s'aixecarà i

EL FÜHRER RECLAMA L'EXCLUSIVA PER A IMITAR-SE

Una correspondència entre Hitler i els criats de Chaplin

recordarà el seu origen Alemany i Em demanarà que Jo l'alliberi de l'opressió de les democràcies guerres contra Mi i aleshores el guerra que Jo us faré ho encendrà tot, ah! De moment, Decret: Queden prohibits a tota la Gran Alemanya els pel·lícules de Charlot. I si M'empipo els prohibiré a tots els països amb minoria alemanya; ah!

Espero que Em direu si és veritat que em voleu calumniar i posar en ridícul perquè prendré enèrgiques mesures.

Jo el Führer,
Adolf Hitler."

Aquesta carta ha tingut la següent resposta:

"Mister Führer:

Per encàrrec del meu amito passo a contestar la vostra lletra,

esperant que el Father Divine us donarà seny i salut, així com ens en dona a nosaltres, a Déu gràcies.

L'amito ha trobat la vostra lletra tan divertida com els seus films i em diu que us digui que el que està preparant serà més divertit encara que els seus films i les vostres cartes. El meu amo també està ofès amb vos perquè li heu fet l'anschluss del bigoti sense pagar-li lloguer i pensava reclamar-vos una forta indemnització per ús indegut i els drets de propietat capilar endarrerits. Però, com que no pagueu a ningú, si no és amb la cara, es cobrarà amb el film. En quant a l'amenaça de no projectar-li cap més film a Alemanya, ja hi està acostumat d'abans de la Guerra Europea. Sempre serà un lloc on podrà anar, quan vos sereu a can taps, sense

haver de témer les aclamacions del públic i viure-hi tranquil.

Sense més, i amb petons a Goering.

El Negre de l'Ascensor de la casa de Charlie Chaplin."

Al cap de dos dies de rebre Hitler aquesta missiva, Charlie Chaplin rebia el següent cable urgent:

"Berchtesgaden.

Sospito carta Chaplin és insultant. Horrible sospita. No Em dieu si intenció film és calumniosa. Exigeixo explicacions.

Hitler.

La resposta fou ràpida. Arribà el mateix dia a Berchtesgaden.

"Hollywood.

Film "Dictador" no calumniós és expressió realitat.

Cirabotes, cantonada, per encàrrec de Charlie Chaplin."

Dos dies més, i la rèplica:

"Berchtesgaden.

Si film és expressió realitat, és insult a Humanitat i ridícul per a Mi. Exigeixo immediates reparacions. Segueix carta confidencial explicativa.

Führer."

La carta confidencial, arribà al cap de vuit dies en el «Bremen», que es trobava retirat a Hamburg. En aquest darrer viatge el gran transatlàntic alemany portava un sol passatger: el groom que havia de lliurar la carta del dictador a l'autor de «El Dictador». Heu-vos ací el text:

"Berchtesgaden.

Herr Chaplin. Hollywood.

Meinherr: Alemanya ja no és la país debíl de després de la traïció de Versailles. Alemanya fa tremolar la Univers i Jo faig tremolar

Alemanya. El declaració amb França obliga aquesta petita nació a respectar les meves fronteres, però jo no he de respectar les dels EE. UU. si no vull. Esteu perduts si no accediu a les meves condicions, que són els següents:

Primer.—El camp de concentració on es filmarà la film passarà a ésser de propietat alemanya.

Segon.—Els presoners del camp seran considerats com a minoria alemanya i rebran tracte de tal quan s'hagi acabat el film.

Tercer.—Els països on hagin nascut tots els actors, seran objecte de discussió als efectes d'un futur Anschluss.

Quart.—Per tal d'evitar extralimitacions en la interpretació, Jo interpretarà personalment el paper de Dictador i Jo cobraré tot el sou i tots els drets d'interpret, autor i inspirador corresponents.

Només en aquestes condicions Jo permetré la filmació. Si no, ai!

Jo el Führer,
Adolf Hitler."

La resposta no es féu esperar a Berchtesgaden:

"Hollywood.

Les falsificacions no es poden posar mai al costat dels productes genuïns. La imitació de Charlot que fa anys feu a Alemanya, totalment deplorable. En comptes de fer riure fa plorar. Si voleu l'Anschluss d'Amèrica, veniu de totes maneres. Ens agradarà de tenir-vos a Sing Sing.

Abraham Levi, boi dels
Estudis."

Després d'aquesta darrera carta es parla a Berlín d'una decisió greu per part del Führer: sota la direcció de Lenti Riefenstahl, imitaria Charlot en la versió cinematogràfica del «Mein Kampf» i presentaria als tribunals una reclamació demanant l'exclusiva del «bigoti Charlot», ja que el seu és de pèl propi i veritable, contra la imitació de l'autèntic.

A petició de nombroses famílies

La Institució del Teatre ha celebrat una sessió d'homenatge a l'Enric Borràs. En principi, no hi ha res a dir. Però allò que no hauríem dit mai és la sorpresa que ens reservaven els organitzadors.

Figureu-vos que hom recità una poesia escrita expressament per a l'acte, original del poeta Josep Maria de Segarra. Una poesia d'un abrandament patriòtic formidable. Una poesia en la qual es deia que Catalunya havia de matar aquests nous llops que són els facciosos. Una poesia abrandadíssima i admirable, que només tenia un defecte: l'estar escrita des de París, per un poeta que fa més de dos anys s'ha girat d'esquena al drama que viu el seu poble.

Al final de la recitació, alguns oients no es pogueren estar de dir en veu alta, i malgrat tota la simpatia que inspirava la rap-soda, la senyoreta Joana Ribas:

—Quines penques!

★

Penques, naturalment, no pas del poeta, sinó dels organitzadors de la sessió. A Catalunya tenim prou excel·lents poetes que s'haurien fet un honor de dedicar uns versos en aquesta ocasió a l'art d'en Borràs. ¿Per què els dirigents de la Institució del Teatre hagueren de cercar un Manellic que ens incités a matar el llop... des dels «boulevards»?

Misteris.

De tota manera, quines penques!

★

Ha estat concedit el Premi Ignasi Iglésias. Els guanyadors (car aquesta vegada hi ha comandita) són dos noms fins ara descon-

Quines penques!

guts en el món del teatre professional: Joan Escofet i Armand Blanc.

Dos noms dramaturgs?

Poques hores després del veredict, un dels membres més caracteritzats del Jurat deia:

—Consti que no vull la responsabilitat d'aquest veredict. Aquest premi haurà estat un flac servei que haurem fet a aquests dos nois. Es de preveure que llur pròxima obra serà manicomial...

I el Premi Iglésias 1936 i el Premi Teatre Català de la Comèdia 1937 que escoltaven la declaració, somrien satisfets.

Uns mes —devien dir-se— a fer-nos companyia en la legió dels Premis fracassats.

★

La veritat és que el Premi va anar d'un què que no fos declarat desert. Si no hagués estat per la polseguera que va aixecar-se quan el veredict negatiu del Premi Iglésias anterior, els membres del Jurat d'enguany haurien dictat també un veredict de desert.

Sobretot el President del Jurat, Carles Riba, era partidari de no concedir el premi.

—El nivell mitjà de les obres presentades —deia— no pot ésser més inferior.

Un concursant, gat vell en el teatre, va as-sabentar-se de la frase.

—Si ho sé —va dir— hauria traduït al grec la meua comèdia. Potser en Riba l'hauria trobada bona... si és que l'hagués entesa!

★

Els galants, de mica en mica, s'incorporen a l'Exèrcit. Alguns, tarden. Però a la llarga, no els toca altre remei que canviar el teatre de la farsa pel teatre de la guerra. Així, aquest tenor que cantava al Liceu ha estat portat a Manresa. Aquest galan del Poliorama és ara ja a les trinxeres.

Aquestes incorporacions han causat una certa sensació entre els encara emboscats del teatre. A un primer i jove actor, els amics li recomanaven l'altre dia:

—Jo, si fos de tu, al cartell, sota el teu nom, hi posaria: Apte per a Serveis Auxiliars.

★

Hem estrenat ja «Sòcrates y Compañía». Resulta que aquest Sòcrates no és pas el filòsof, sinó que, al contrari, és un financer.

Teatre nou... amb idees velles. El senyor Martínez Baena, director del Barcelona, ha volgut segurament jugar una mala passada al senyor Rodolf Viñas, estrenant la seva obra després de posar unes comèdies d'Ibsen i de Galdós.

«Sòcrates y Compañía» és, talment, les es-corrallies.

★

«Uno de ladrones». No parlis més. Sabem perfectament de què va. Només d'acostar-nos a la guixeta...

★

Blanco, Lapena, Mayral, Rodolf Viñas... No havíem quedat en què també havien d'estrenar els autors barcelonins?

O si no, val més que dissolguem els tres cents sindicats i les quatre centes societats d'autors que tenen constituïts els nostres autors.

★

—Has vist la comèdia aquesta?

—Sí.

—I què te n'ha semblat?

—Vols que et digui la veritat? No em recordo de res. Només del fred que feia al teatre. No en tens idea. Tant, que quan vulgui sortir de nit, aniré al cinema de la barriada.

—Hi ha calefacció?

—No; però hi ha públic.

—Ah!

Mr. Chamberlain "al tanto"

El senyor Chamberlain ha adreçat als anglesos un missatge d'any nou, en el qual acabava dient que es negava «a fer concessions davant de la força».

Si l'ESQUELLA no fos un diari essencialment honest, podríem replicar al senyor Chamberlain amb aquell famós conte, el d'aquell pare de família al qual li havien des-honorat la filla, però ell, «al tanto!», etc.

No el saps, lector? Fes-te'l contar per algun amic major d'edat. Ara, si en lloc d'ésser un lector ets una lectora, gira full i deixa-ho córrer.

—Els espanyols tornem a tenir un «fio» a les Amèriques.
—I quin «fio»!

(Dibuix de Bofarull)

"Perpignan, trois minutes!..."

Hem rebut un atentíssim «saluda» del senyor Josep Puig Pujades, invitant-nos al «vernissage» de la seva exposició d'aquarel·les a profit dels orfens de la guerra d'Espanya.

Affionats com som a l'art i a les obres benèfiques ens disposàvem a anar a visitar l'exposició, quan ens donàrem compte que aquesta tenia lloc a «Perpignan».

Francament, coneixíem i admiràvem els diversos dots del senyor Puig Pujades: literat, pintor, diplomàtic... Però li desconeixíem la qualitat d'humorista. Perquè només pot ésser producte de l'humor l'invitar a visitar una ex-

posició a Perpinyà als redactors de l'ESQUELLA, els quals, per no gastar, no ja passaport, sinó que ni permís per arribar-se a la zona fronterera gasten.

Senyor Puig Pujades: gràcies per la gentilesa. Ja es farà càrrec que no vinguem a celebrar les seves aquarel·les. Si vostè hagués adreçat les invitacions a alguns polítics els noms dels quals callem i a alguns alts funcionaris que també silenciem, s'hauria vist l'exposició de Perpinyà més concorreguda que si hagués estat celebrada a la Plaça de Catalunya.

(Dibuix d'Alloza)

RECONeixEMENT DE L'IMPERI

—Epl Ep! Que l'Emperador sóc jo!

(Dibuix d'Alloza)

CORREU I REMENEU

Galceran.—El vostre equip està a punt d'ésser acabat i dat i beneït. Una mica de paciència i serà vostre!

★

Al 210 de l'Hospital núm. 11.—El vostre xisto és molt bo; llàstima que hagi perdut actualitat. El ninot, tot i haver perdut la mateixa actualitat, és tan dolent com volgueu.

Nosaltres som sincers!

★

Par.—El vostres versos no els hem pogut acabar de llegir. Nosaltres som valents, però no tant!

★

Borrell.—Teniu tota la raó i per tant publicarem el vostre escrit. De tota manera penseu per al futur que els humoristes que escriuen als periòdics humoristes, a més a més de tenir raó, han de fer riure.

Què voleu! El món és així!

★

Alba-Gall.—Ja ens havíem oblidat del cove i el vostre dibuix ens l'ha fet recordar irresistiblement.

Els que es miren els "toros" des de la barrera... i cobrant

Alguns diaris facciosos han comentat indignats la celebració d'una festa a Biarritz a benefici del «Socorro de Falange».

A aquesta festa hi assistí una munió d'aristòcrates espanyols que es contemplen la guerra i s'emocionen des de l'altra banda de la frontera. Els comentaristes exigeixen que siguin repatriats els capitals d'aquests senyors.

Don Severiano Martínez Anido

Teniente general del Ejército Nacionalista Español; Cabo de carabinieri del Ejército Invencible Nacionalista Italiano. Furriel del Glorioso Ejército Nacionalista Alemán. Agente de la Secreta de Primerísima Clase. El Verdugo de Barcelona. Verdugo en activo de la España Nacional. Gran Maestro de la Orden de la Pistolería. Fundador de los Sindicatos Libres. Autor de la Ley de Fugas, etc., etc., etc.

L'HA DIÑAO

P. O. R. F. I. N.

Habiendo recibido los últimos contingentes italianos y una bala en el pulmón.

Sus descansados cuanto numerosos y desconocidos padres; los íntimos de la casa, los aprovechados discípulos Don Adolfo Hitler i Don Benito Mussolini, el Gobierno de la España Una Italiana y Alemana y el joven Francisco Franco, al participar a sus amigos y conocidos tan triste nueva, les ruegan encarecidamente que no le olviden, como no le olvidan sus queridas víctimas.

«Los que lloraban se reirán las tripas.»

S. Mateo XXXV, 3er. p. 4.ª pta.

«Rira bien qui rira le dernier.»

M. Durand.

«¡Ja! ¡Ja! ¡Ja! ¡Y se reía!»

Las Golondrias, ac. III.

Severiano,
veriano, veriano,
t'han sentat la mano
y por fin l'has diñao.
Sí a tus amos
Les dan tu tratamiento,
se irán a tomar viento
y s'ha acabao.

Su Ilma. el Cardenal Gomá, Primado de las Españas primas, se ha dignado conceder 50 días de indulgencia en el interrogatorio, cada vez que sea rezado este castizo chotis.

ESQUELLINCS ELS REIS

Els reis són una enganyifa,
mireu-vos-ho com vulqueu;
no plauen sinó a qui el tifa
vol fer, de cavall o a peu.
Sou petit i us diuen: «Mira,
els reis t'han dut tot això!»
La gran estesa de fira
us omple el cor de debò.
Pro aviat com una mona
els reis us deixen, a fe;
ha vingut la mala estona
de la erra i de la e.
Els reis són una enganyifa,
mireu-vos-ho com vulqueu;
no plauen sinó a qui el tifa
vol fer, de cavall o a peu.
La més gran, us diuen: «Ara
passa un rei de bo de bo».
I veieu la pinta rara
d'Alfonso de Borbó.
Nassut, hífi, mala cara,
l'ànima com el carbó.
Si això és un rei, passo, passo
i repasso, remolons;
ni amb la corona m'empasso
aquests Habsburgs i Borbons.
Els reis són una enganyifa,
mireu-vos-ho com vulqueu;
no plauen sinó a qui el tifa
vol fer, de cavall o a peu.
I ara us diuen: «Mira els nazis,
mira els italians, que és gros!»
Sí, ja ho veig, els grans tanasis
tots duen un rei al cos.
I ¿voleu que no m'atipi
de tant i tant i tant rei?
No és estrany que m'hi empipi
en prosa i versos amb rípi,
cada vegada que el quipi
venint a fer-nos la llei.
Els reis són una enganyifa,
mireu-vos-ho com vulqueu;
no plauen sinó a qui el tifa
vol fer, de cavall o a peu.

HORTENSI

El nostre Concurs Permanent d'Anècdotes

Una vella escarmentada

1.er Premi

Era un dia de bombardeig. Vaig ésser sorprès per les sirenes d'alarma en el moment de sortir de la meua oficina, i vaig decidir tornar-hi per a evitar qualsevol perill. Era ja fosc i, en el moment de pujar l'escala es va apagar la llum. Pujava a les palentes, amb els braços estesos amb por d'ensopegar. De sobte, impensadament, vaig topar amb una persona que molt silenciosament baixava, possiblement per a refugiar-se. No va ésser exactament una topada, sinó un refec dels meus dits amb uns altres dits corresponents a la persona que baixava a les palentes com jo. Vaig sentir una exclamació de sorpresa. I tot seguit, de la fosca sorgí una veueta tota tremolosa:

—Ai, fill meu, sóc una vella!

S. GARCIA

Pim! Pam! Pum!

2.^{on} Premi

Quan portes un excés de trinxera, com que és de vegades molt ensopit, sempre en tens una per fer.

L'altre dia anava a fer-se fosc sense que cap incident notable hagués tingut lloc entre les dues rengleres de taups, quan als nostres se'ls ocorregué fer un ninot de palla, vestir-lo amb un de llurs uniformes i fer-li treure el nas per la trinxera. No cal dir que l'aparició fou rebuda amb un eixam de bales; però aviat els de l'altre costat compregueren l'engany i seguiren tirant-hi per joc.

Els nostres comptaven les tirades. «Tocat! Errada! Bravo! Hurra!» I després feren un cartell que traqueren per sobre de la trinxera, preguntant-los que fessin un altre ninot perquè poguessin divertir-se també.

I ho feren, mentre els altres comptaven els punts.

Al cap de poca estona que el foc s'hagué acabat, el sergent, buidant la seva pipa i dirigint-se als seus homes, els digué:

—Nois, em sembla que fóra convenient que anéssim a veure quantes vegades hem tocat el blanc.

I posant baioneta al canó ell i els seus sortiren de la trinxera i anaren a l'assalt de l'enemic.

JOSEP PERA BOREN,

Batalió de Metralladores de Carrabiners.

«El último mono»

1.er Premi

Li deien «El último mono», i així que fou arribat al destacament, van encarregar-lo de portar i recollir la correspondència i repartir-la als seus destinataris.

Ell, submis, disciplinat, acceptà l'ordre superior i anava amb la cartera amunt i avall d'aquell camí de cabra que moltes vegades escomtraven les metralladores feixistes. Es rebojava com una serp per terra i buscava per les roques la fosca que el guardava. Però els eters descontents l'havien motejat amb «El último mono» perquè s'havia enxufat!

Pobre Rafell! Ell bé prou volia convèncer els companys, però, cal...

Un dia, en el campament, cansat de cridar i cridar les cartes, diaris i paquets, trobà que n'hi havien dues els destinataris de les quals no es presentaven a recollir-les. Va informar-se de qui eren i no va dubtar ni un segon. Les aniria a portar ell mateix. Es tan grat per un combatent rebre carta de la família!

Enfilà dreuera amunt. Amb el fusell a l'espatlla, el sarró al costat, la motxila al darrera, clavava les seves ungles en la terra per tal de no fer remor amb les sabates de claus que portava.

Arribà a la posició quan començava un atac de l'enemic. Les bales xiulaven ça i lla. Demanà pels dos soldats als quals anaven destinades les cartes i en llurà una. L'altra, en ésser davant d'un ferit, l'obrí i llegí a cau d'orella de l'heroi.

—Gràcies, company, gràcies! Ara ja puc morir tranquil. Quan vagis a Barcelona, digues a la meua dona que tu has estat el darrer que m'has vist amb vida i, quan algú et digui que ets «El último mono» m'ho vens a dir, que li fot... una cara nova.

M. RUS

Qui dels dos n'és més?

2.^{on} Premi

En la meua Companyia teníem un sergent d'allò més tossut. També teníem un ase que el féiem servir per a transportar fins les nostres posicions l'aigua i el ranxo. Tothom ens l'estimàvem molt. Sobretot el nostre sergent, que quan no tenia feina es dedicava a lluitar amb ell.

Un dia l'enemic començà a «zumar» d'una manera alarmanant, des de les seves posicions. Nosaltres responguérem adequadament. Però vea ací que el nostre ase, tot espantat, va fugir i es col·locà en mig d'ambdós belligerants (que no s'infil Franco). Ja el donàvem per perdut, quan de sobte veiem que algú surt de les nostres trinxeres i es llança sobre l'ase, agafant-lo per la cua i per allà on podia. Era el nostre sergent.

L'ase es defensà amb tots els seus mitjans i dixeress vegades sortí el sergent en globus; però, tossut que tossut, tornava sobre l'animal.

La lluita, d'aquesta forma, durà més d'un quart. El foc d'ambdós costats s'aturà, ja que tant els feixistes com nosaltres no podíem aguantar el riure.

Per fi l'animal, cansat de fer riure a la gent, es donà per vençut i el nostre sergent tornà a les nostres línies, portant orgullosament l'ase, enmig d'una gran ovació.

JULI NEVOT

(Dibuix de Nasro)

—Renoil, i en arribar a Salamanca vaig agafar un refredat que vaig haver de plegar.

